İTİKAF İÇİN GEREKLİ OLAN İLİM

Cennete
ÇAĞRI

Sözlükte: *“Bir yerde hapsetmek, alıkoymak; bir yere yerleşmek, oraya bağlanıp kalmak”* anlamlarındaki *”akf”* kökünden türeyen i‘tikâf, bu manaları yanında kişinin kendisini sıradan davranışlardan uzak tutmasını, ifade eder.

Şeriat manasına gelince, kişinin ibadet amacıyla ve belirli bir şekilde mescidde kalmasını ifade eder. İtikâf, kendisini tamamen Allah Teâlâ’ya ibâdete vermek amacıyla mescitlerden ayrılmamaktır.

İtikaf, yaratıcıya hizmet için yaratılanlarla ilişkiyi kesmektir. İtikaf büyük bir ibadettir. Allah Teala’nın Kitabında ve Kitabının ayetlerinde konu ile ilgili hükmü budur.
Bu ayetlerden birisi Yüce Allah'ın dostu İbrahim'e ve İbrahim'in oğlu İsmail'e şu sözüdür:

Tavaf edenler, ibadete kapananlar (yani itikafa girenler), rüku ve secde edenler için evimi temiz tutun." (Bakara, 125)
Bir diğer ayet şudur:

"Mescitlerde itikafta iken eşlerinize yaklaşmayın." (Bakara, 187)

Buhârî ve Müslim’in sahihlerinde Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Peygamber (sav), Allah (azze ve celle) kendisini vefât ettirinceye kadar Ramazanın son on gününde itikâfa girerdi. Vefâtından sonra da eşleri itikâfa girerlerdi."[1]

Müslim’in sahihinde Ebû Saîd el-Hudri’den rivâyet olunduğuna göre Peygamber (sav) Ramazanın ilk on gününde itikâfa girmiş, sonra ortasında itikâfa girmiş, sonra da şöyle buyurmuştur:
"Ben bu geceyi (kadir gecesini) aramak için Ramazan'ın ilk on gününde itikâfa girdim. Sonra ortasındaki gecelerde itikâfa girdim. Sonra bana gelindi ve denildi ki:
‘Bu gece Ramazan'ın son on günü içindedir.’
O halde sizden kim itikâfa girmek isterse, bu gecelerde itikâfa girsin.
Bunun üzerine insanlar da itikâfa girdiler."[2]

---

[1] Buhârî; "İtikâf kitabı", 'Ramazan'ın son on günü itikâfa girme bâbı', hadis no:2026. Müslim;"İtikâf kitabı",''Ramazan'ın son on günü itikâfa girme bâbı', hadis no: 1172.
[2]Buhârî, Kitâbu’l-İtikâf, Bâbu el-İtikâfü fi Aşri’l-Evahiri (2027).s

1-İtikafın hükmü nedir?

İtikafa girmek erkekler ve kadınlar için Sünnettir. Çünkü Peygamber (sav) Ramazanda itikafa girerdi, ve temiz ve pak olan eşleri de girerdi.[3]

İtikafa girecek kişi için sünnet olan, itikafa girmeye niyet ettiği zaman itikaf yerine girmesi, niyetlendiği müddet geçtikten sonra da oradan çıkmasıdır. İhtiyaç durumu ortaya çıktığı zaman itikafını kesebilir. Çünkü itikaf sünnettir. Adanmış bir itikaf olmadığı zaman ona başlamak vacip değil müstehaptır.

2-İtikafın şartları nelerdir ?

1-İtikafa yapacak olan kişinin Müslüman olması, yaş itibari ile en az mümeyyiz[4] olması gereklidir.
2- Niyet. Bunun delili *"Ameller niyetlere göredir"* hadisidir.
3- Mescitte olması. Bunun delili şu ayettir:

"Mescitlerde itikafa girdiğiniz zamanlarda kadınlara yaklaşmayın." (Bakara, 187)

Peygamber (sav) mescidinde itikafa girerdi. Bazı alimlere göre cemaatle namaz kılmaya engel olacağı için bunu da şart koşmuşlardır.

4- Bu mescidin cemaatle namaz kılınan bir mescid olması. Çünkü kişinin her vakit cemaatle namaz için tekrar tekrar mescidden çıkmaması gerekir.

3-Mescidlerin dışında başka yerlerde de itikaf caiz olur mu?

Hayır, yukarıda şartları zikrettiğimiz gibi bu şarttır. Şart olmadığı zaman hükmü ortadan kaldırır. Bunun birinci sebebi Allah'ın şu ayetidir:
"Mescitlerde itikafa girdiğiniz zamanlar hanımlarınıza yaklaşmayın." (Bakara, 187)
Allah Teala şöyle buyurdu:

"Tavaf edenler ve kendini ibadete verenler (itikafa girenler) için evimi temiz tutun." (Bakara, 125)

---

[3] Hz. Peygamber'in -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye hicretten sonra her yıl Ramazan'ın son on gününde itikâfa çekildiğini, hanımlarının da genelde Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte itikâf yaptığını nakleder. (Buhârî, "İ'tikâf", 3; Müslim, "Hayz", 6; Tirmizî, "Savm", 80)

[4] Fıkıh terimi olarak insanın söz ve davranışlarının sebep ve sonuçlarını idrak edebilme ve bu idrake uygun biçimde iradesini kullanabilme gücünü ifade eder. Temyiz kudretine sahip kişiye mümeyyiz denir.günümüzde ergenlik yaşına ulaşmamış ancak sağını solunu bilen ve bazı şeyleri idrak eden çocuğa denir.

Buradaki ev Mescid-i Haram'dır.
İkincisi, mescid dışında bir yerde itikafa girdiği zaman bu onun cemaatle namazı ve Cuma namazını terk etmesine yol açar veya her vakit namaz kılmak için dışarı çıkmasına sebep olur. Dışarıya çokça çıkmak ve devamlı gidip gelmek itikafa aykırıdır. Çünkü itikaf kişinin mescide bağlı kalmasıdır.

4-Bir kadının kendi evinde namaz kıldığı yerde itikafa girmesi caiz olur mu?

Hayır, kadın itikafa girmek istediği zaman şer'î bir sakınca yoksa ancak mescidde itikafa girebilir. Şayet şer'i bir mescid bulunulması halinde mescide girmesinde şer'î bir sakınca yoksa itikafa girebilir. Ancak şer'i bir sakınca olduğu takdirde kadının bu amelden uzak durması gerekmektedir. Kadının evindeyken yüce Allah'ın rahmetinin yakın olduğu hadislerde belirtilmektedir. O zaman imkan bulamayan kadınların Ramazanın son on gününde kadir gecesini evlerinde aramaları daha hayırlı ve yüce Allah'ın rahmetine daha yakın olacaktır.

5-İtikaf yapacak kimse Ramazanın son on gününde hangi vakit mescide girmeye başlar ve hangi vakit sona erer?

Buhari, Aişe'nin (ra)'nın şöyle dediğini rivayet etti:

"Peygamber (sav) itikafa girmek istediği zaman sabah namazını kılar sonra itikafa başlardı. Ramazanın son on günündeki itikafın müddeti, Ramazanın son günü güneşin batmasıyla birlikte sona erer.

6-Ramazanın son on günü dışında herhangi bir vakitte de itikafa girmek caiz olur mu?

Evet, herhangi bir vakitte itikafa girmek caizdir. Fakat Rasulullah (sav) uyarak Ramazanın son on gününde itikafa girmek daha faziletlidir. Rasulullah (sav) senelerden birinde şevval ayında itikafa girmiştir.[5]

---

[5] Âişe (radıyallahü anhâ)'dan; demiştir ki: (sallallahü aleyhi ve sellem) itikafda bulunmak istediğinde sabah namazını kılar, sonra itikaf mahalline girerdi. Bir seferinde de Ramazanın son on gününde itikafa girmek isteyip çadırının kurulmasını emretti ve çadırı kuruldu. Bunu görünce ben de çadırımın kurulmasını emrettim ve kuruldu. Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem)'ın benden başka hanımları da çadırlarının kurulmasını emrettiler. Onların da çadırları kuruldu. (sallallahü aleyhi ve sellem) sabah namazını kılınca çadırlara baktı ve; Bunlar da ne? Siz bununla iyilik mi diliyorsunuz?" buyurdu. Çadırının yıkılmasını emretti -çadırı yıkıldı- Hanımları da çadırlarının bozulmasını emrettiler, onların da çadırları bozuldu. **Sonra Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem) itikafı Şevval ayının ilk on gününe te'hir etti.** i'tikâf 18; Müslim, i'tikâf 6; Nesaî, mesâcid 18; İbn Mâce, sıyâm 59; Muvatta', i'tikâf 7; Ahmed b. Hanbel, VI, 84, 226. **Dâvud dedi ki**: Bu hadisin benzerini İbn İshak ve Evzâî, Yahya b. Said'den rivâyet ettiler. Mâlik de Yahya b. Said'den rivâyet etti. Ancak o (Şevvâl'in ilk on günü yerine) Şevvâl'den yirmi gün itikafta bulundu dedi."

7-İtikafta müstehap olan ameller nelerdir?

Öncelikle kulun yaratanı ile baş başa kalması, Rabbi ile halvette kalıp ibadet etmesini kapsar. Bu ibadetler öncelikle kişinin oruç tutması[6],çokça rükû ve secde ederek namaz kılması, çokça Rabbini zikretmesi, tevbe istiğfar etmesi, çokça dua etmesi ve en önemlilerinden bir taneside Rabbinin Kitabını okuyup tedebbür etmesidir.

İşte bu ve benzer ibadetler Nebi (sav)'in çokça yaptığı ibadetlerdir. Bunlar kulu Rabbine yaklaştıran amellerdir.

8-İtikafa giren kişiye mübah olan şeyler nelerdir?

İtikafa giren kişiye caiz ve mübah olan fiiller, insanlarla konuşmak ve onların halini hatırını sormak gibi, kendisinin yemek ve içmek için dışarı çıkması, büyük ve küçük abdestini bozmak için dışarı çıkması gibi meseleler de bu kısma girer. Meşru ve vacip olan bir şey için çıkması da (mesela Müslümanların işlerini görmesi gibi veya cünüp olan birinin güsül için çıkması da) böyledir. İşte Allah'ın itikaftaki kişiye mübah kıldığı fiiller bu vb fiilerdir.

9-İtikafa giren kişiye mekruh olan şeyler nelerdir?

İtikafa giren kişiye mekruh olan fiiller şunlardır: Kişinin mazereti olsa da çokça dışarı çıkıp girmesi, insanlarla çokça sohbet etmesi, gereksiz telefonla uğraşması, çokça uyuması vb şeyler gibi. İşte Allah'ın itikaftaki kişiye mekruh kıldığı fiiller bu vb fiilerdir.

10-İtikafı bozan ameller nelerdir?

Diğer bir kısım fiiller yasaklanan fiillerdir. Bunlar itikafa aykırıdır. Mesela mazeretsiz dışarı çıkması, alışveriş yapması, eşiyle ilişkiye girmesi veya itikafın gayesine aykırı olduğu için itikafı iptal eden benzeri fiiller böyledir.

"Mescidlerde i'tikâfta bulunduğunuz zaman kadınlara yaklaşmayın" (Bakara 2/187) meâlindeki âyet gereği i'tikâfta iken cinsel ilişkide bulunmak bütün mezheplere göre i'tikâfı bozar. Çoğunluğa göre bu amaçla dokunma, öpme de böyledir. Akıl ve temyiz gücünü gideren sarhoşluk, akıl hastalığı ve bayılma gibi hallerle, hayız ve nifas gibi durumlarda da i'tikâf bozulur.

[6] Ramazan ayında tutulun oruç müstehep değil farzdır.

11-Ramazan ayında itikafa girmenin hikmetleri ve faydaları nelerdir?

İtikâfa girmek nefsi yasaklardan korumada daha etkili bir yöntem olduğu gibi, Ramazanın son on gününde olması tahmin edilen Kadir gecesine rastlama imkânı ve umudunu da arttırır. İtikâf, insanı dünyevî meşgalelerden uzaklaştırıp daha fazla ibadete vesile olması yanında, genel anlamda hayatın anlamı üzerinde tefekkür etme imkânı da sağlar. İnsanların zaman zaman böyle derin tefekküre ihtiyacı vardır. İtikâf, bu tefekkürü gerçekleştirmek için bir fırsat olarak kullanılabilir. nitekim Nebi (sav) nübüvetten önce de, sonra da yalnız kalıp tefekkür etme konusunda bize örnek olmuştur.